

Zo **koud** mogelijk

Een ion in een wolk van atomen

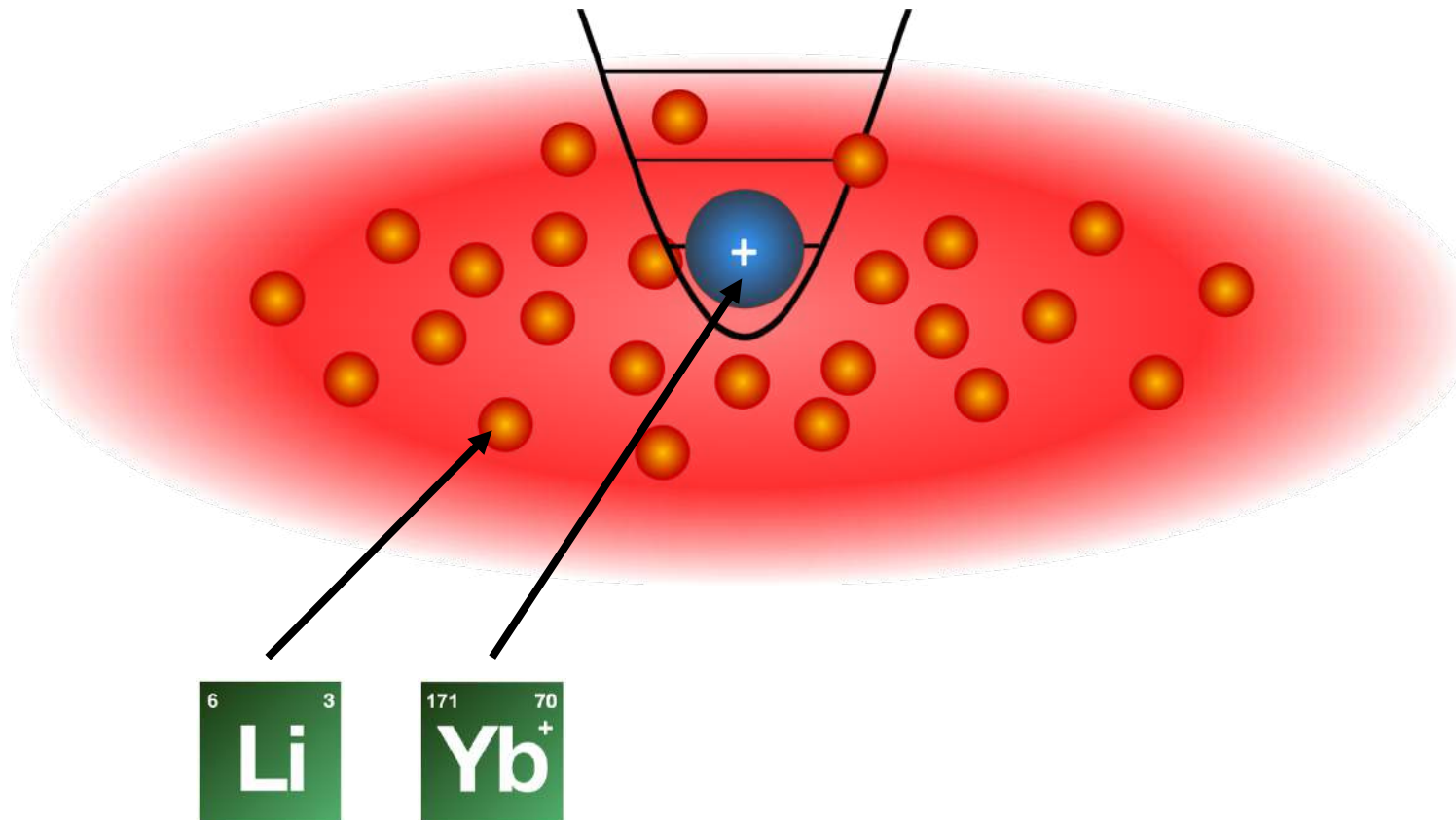

Rianne S. Lous

Van der Waals-Zeeman Instituut

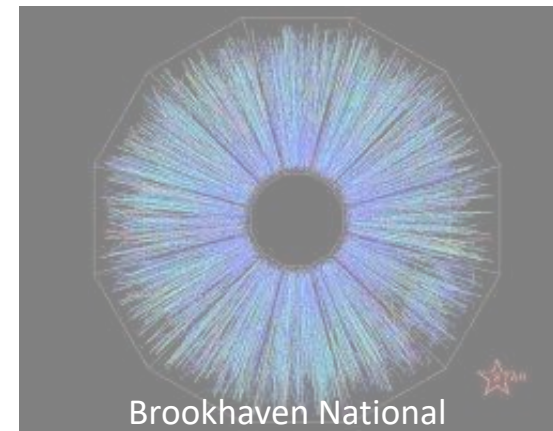
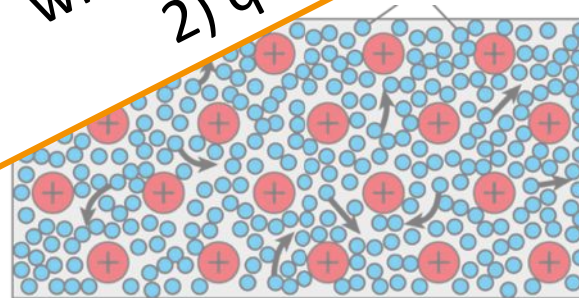
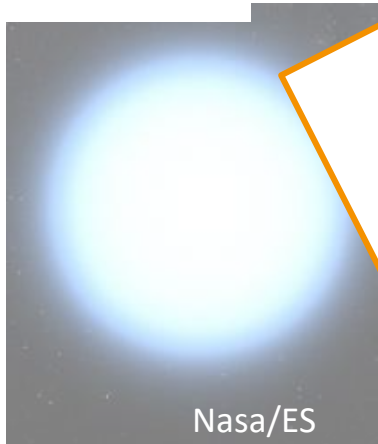
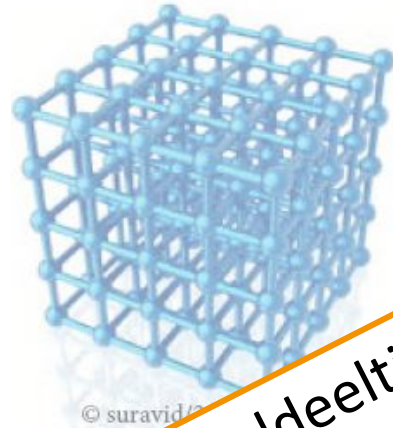
Groep: Hybrid Atom-ion Quantum Systems, Dr. Rene Gerritsma (www.hyqs.nl)

Het experiment

- Waarom
- Hoe
- Wat

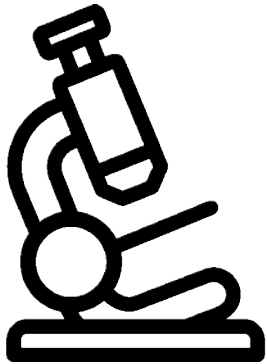
Zoek de overeenkomst

Veeldeeltjes systemen met:
1) wisselwerking tussen de deeltjes
2) quantum effecten

Hoe onderzoek je veeldeeltjes systemen?

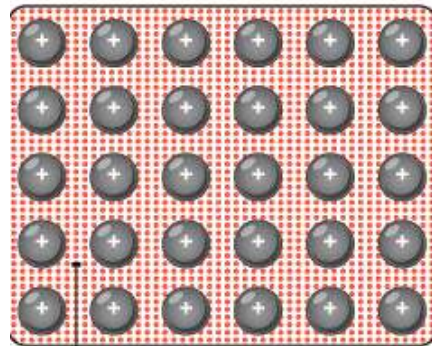
1) Experiment (meten)

Te ver weg

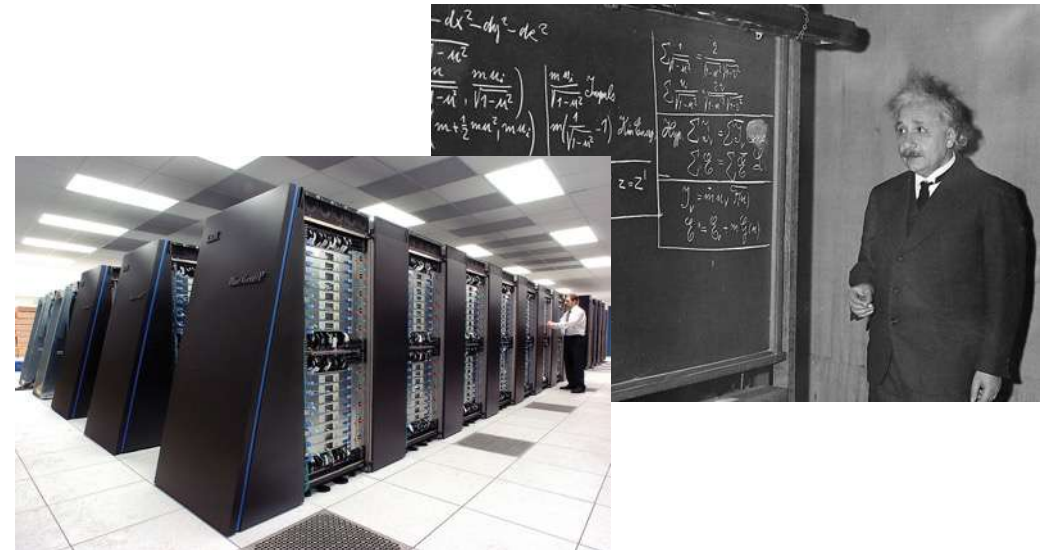

Moeilijk
Isoleerbaar

Quantum effecten
met femtoseconden
(10^{-15} s) tijdsduur

2) Theorie (berekenen)

Probleem: berekeningen vragen veel rekenkracht
(exponentieel met het aantal deeltjes)

→ Quantum computer ontwikkelen

Quantum Simulatie

Goed controleerbaar model bouwen,
om aan te meten en theorieën mee te
testen

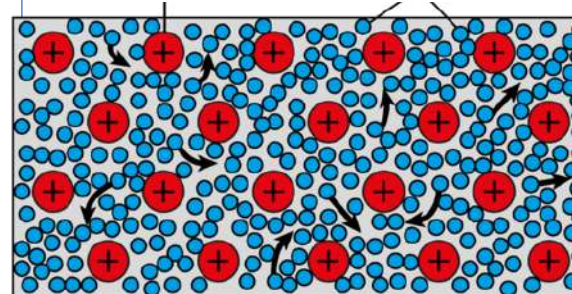

Belangrijke eigenschappen van een goede QS:

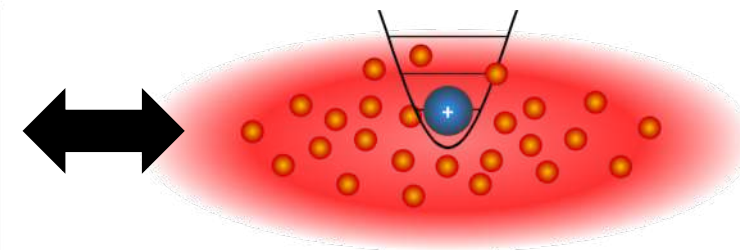
- controleerbare wisselwerking tussen de deeltjes
- het systeem is quantum, door QM wetten beschreven
- goede controle over het gehele systeem

Voorbeeld: Metalen

Metaal ion zit vast, elektronen wolk beweegt vrij

(10^{-15} s)

(10^{-6} s)

Wat doen wij?

Fundamenteel onderzoek naar *quantum effecten* in
veeldeeltjes systemen om gelijksoortige systemen
beter te begrijpen

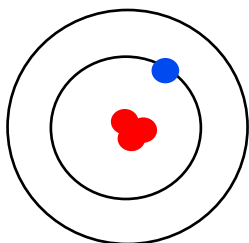
Intermezzo: Wat is quantum?

Wanneer de quantum mechanica nodig is om het verschijnsel te beschrijven, spreken we van een quantumeffect

Kwantisatie

$$E = \frac{h c}{\lambda}$$

Licht: fotonen zijn energie pakketjes, gekwantiseerd

Voor atomen/ionen: elektronen zitten in bepaalde energieniveau's

Golf & Deeltje

$$\lambda_{dB} = \frac{h}{p}$$

Licht: zowel een deeltje (foton) als golf

Voor atomen/ionen: geen losse biljartballen maar golven en golf-vergelijkingen

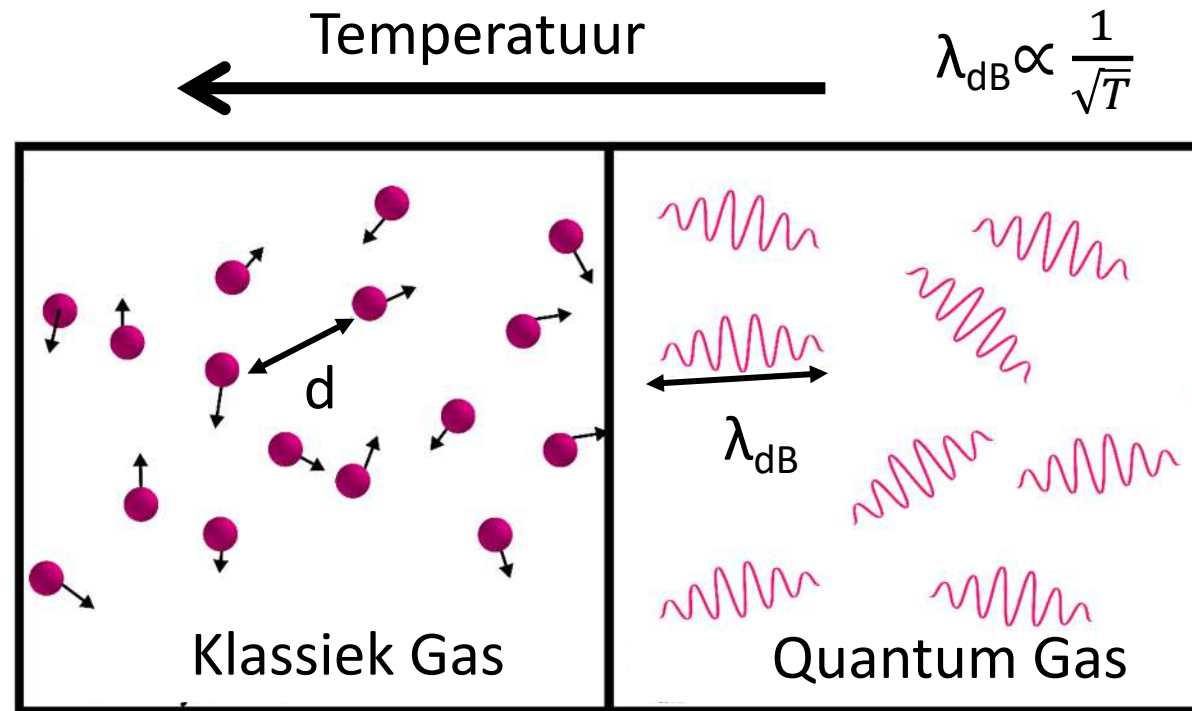
Collectiviteit

Identiek deeltjes kun je niet onderscheiden en dat leidt tot collectief gedrag!

Quantum statistiek: Bosonen & Fermionen

Quantum Gassen; een kwestie van schaal

Typisch: $T \sim 0.000001\text{K} (=1\mu\text{K})$

→ Quantum gas als $d \leq \lambda_{dB}$

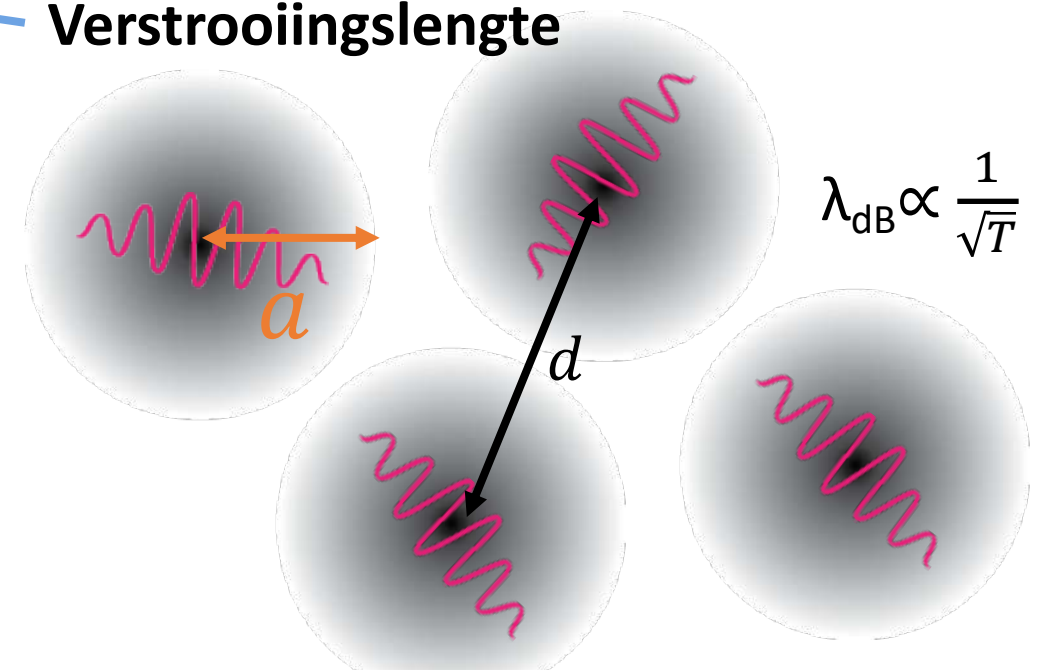
Interacties: een 3de lengte schaal

Werkzame doorsnede =
effectieve oppervlak waarin een
deeltje zich moet bevinden om
met een ander deeltje te botsen
(=wisselwerken)

$$\sigma = 4\pi a^2$$

Verstrooiingslengte

Gas: $a \ll d$

Soorten interacties:

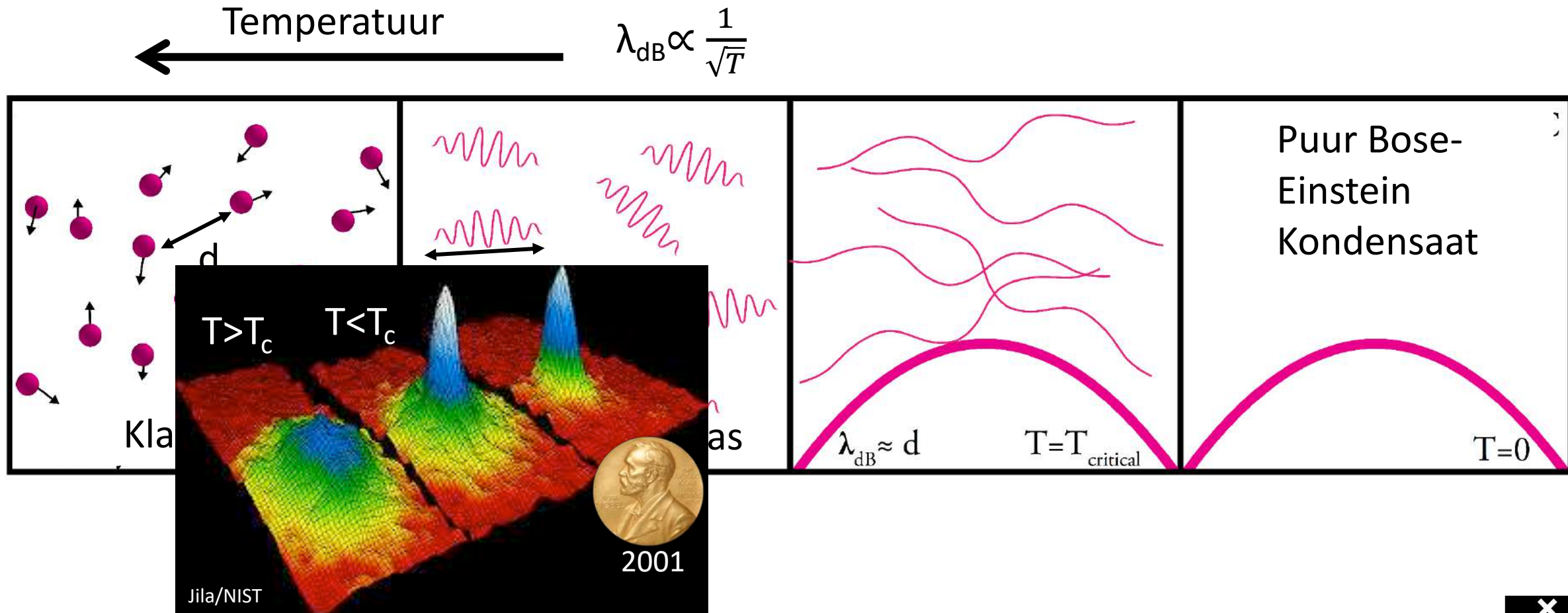
Tussen alkali atomen: van der Waals interactie

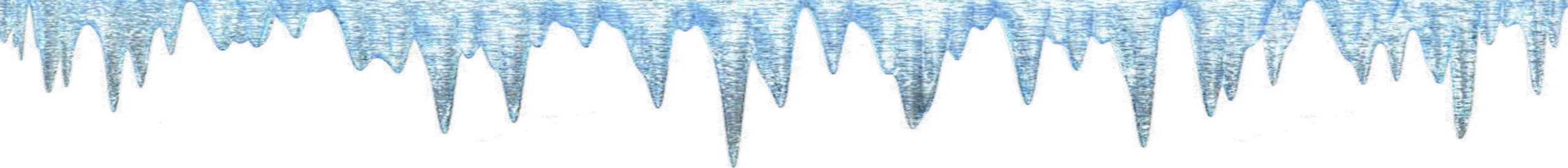
Tussen atomen en ionen: geïnduceerde dipool interactie

→ Quantum gedrag als $a \ll \lambda_{dB}$

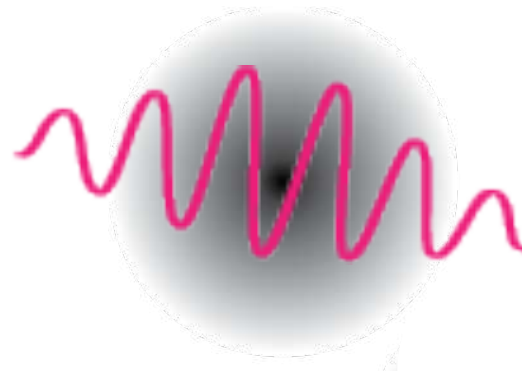
Intermezzo: Speciaal voor bosonen

Hoe bereik je de quantum wereld?

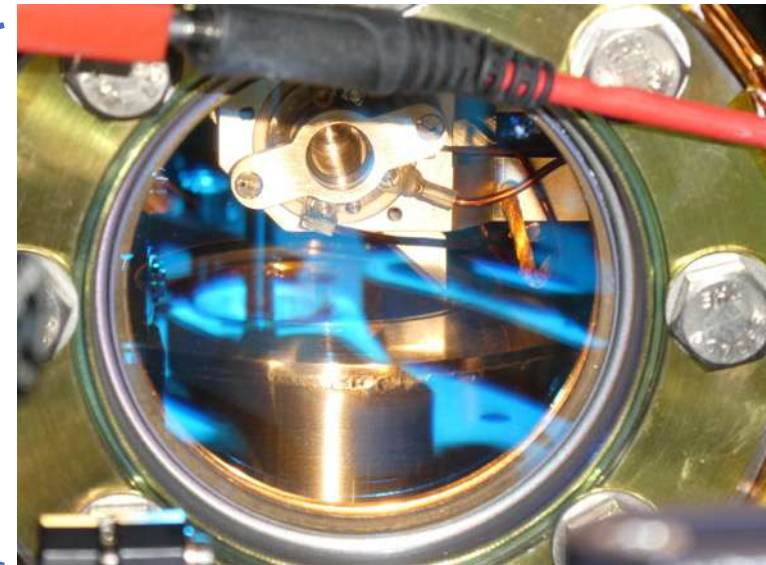
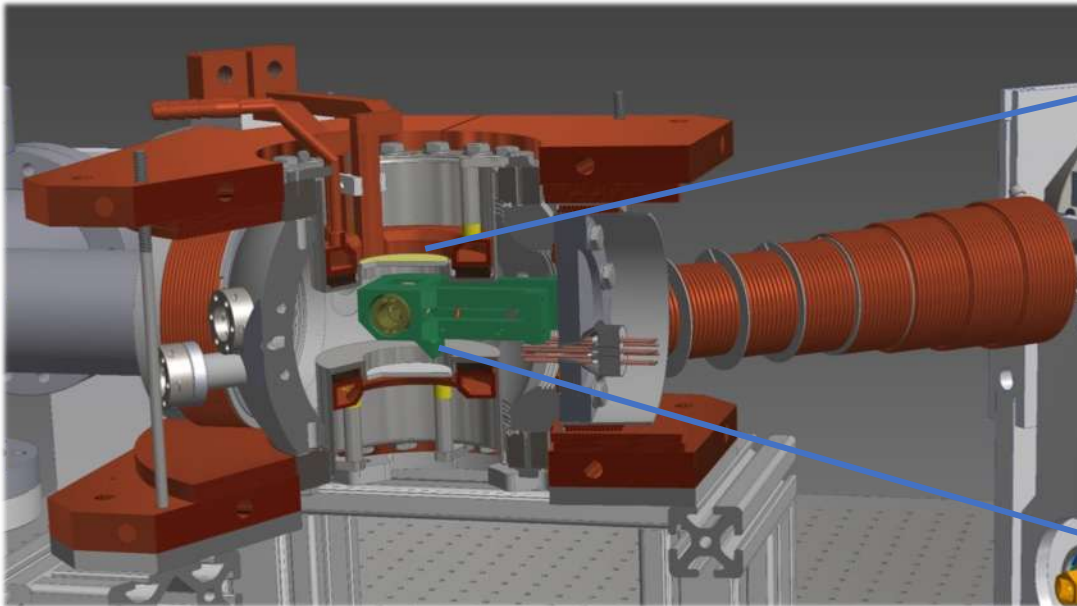
Oftewel: hoe maak je ons systeem?

Het Lab in 't kort

Het Lab in 't kort

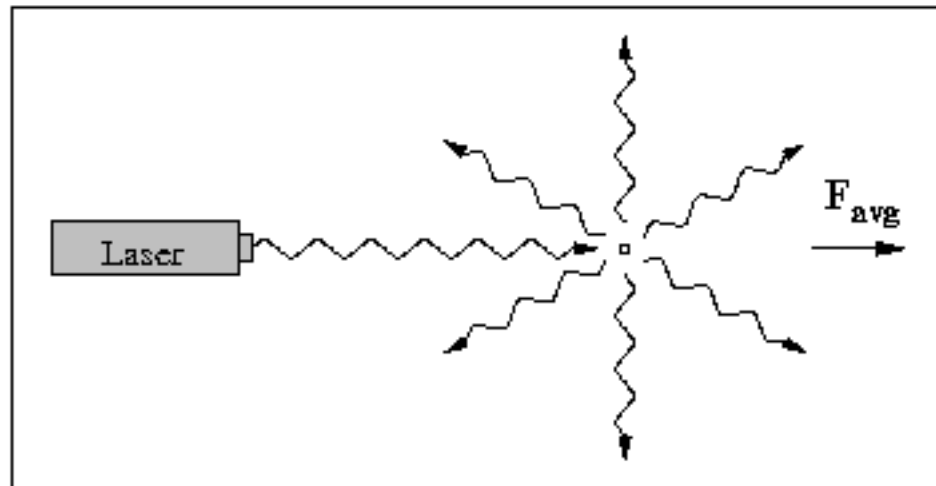

Li en Yb gas, Elektronika, Lasers, Optica, Magneetvelden, hoog vacuum

Multifunctionaliteit van de Laser

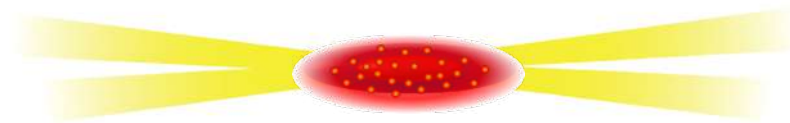
Als koelelement

1997

Als optische val

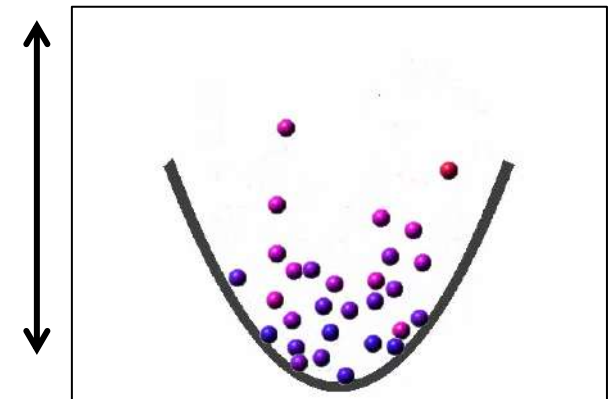
Potentiaal gevormd door laser licht vangt de atomen

2018

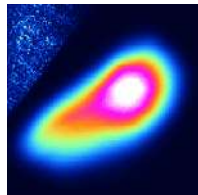
Verdampingskoeling

Potentiaal $\propto I$

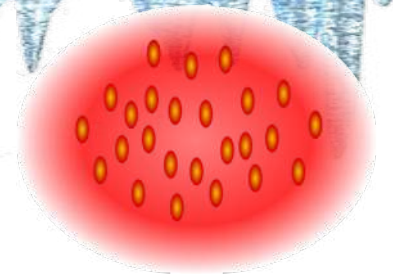

JILA physics 2000 webpage

Als detector: absorptie of fluorescentie

Atomen vangen en afkoelen

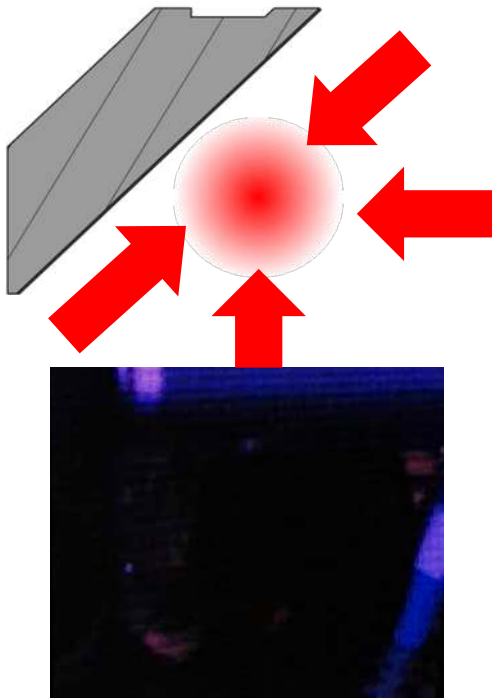

Oven

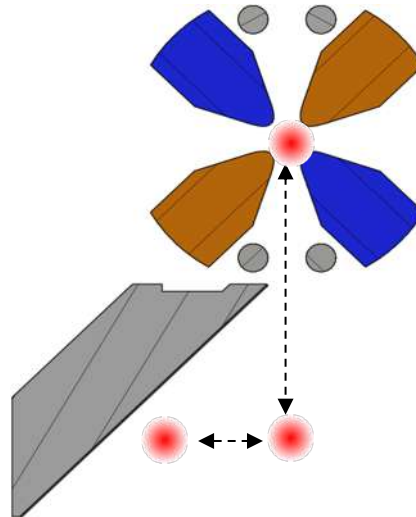
Zeemanslower
(Laser koeling
671nm)

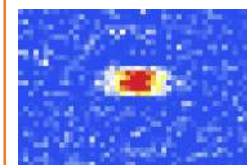
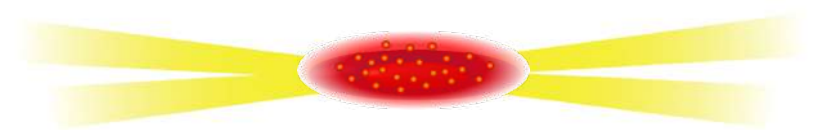
Magnetisch en
optische val

Transport in
magnetisch val

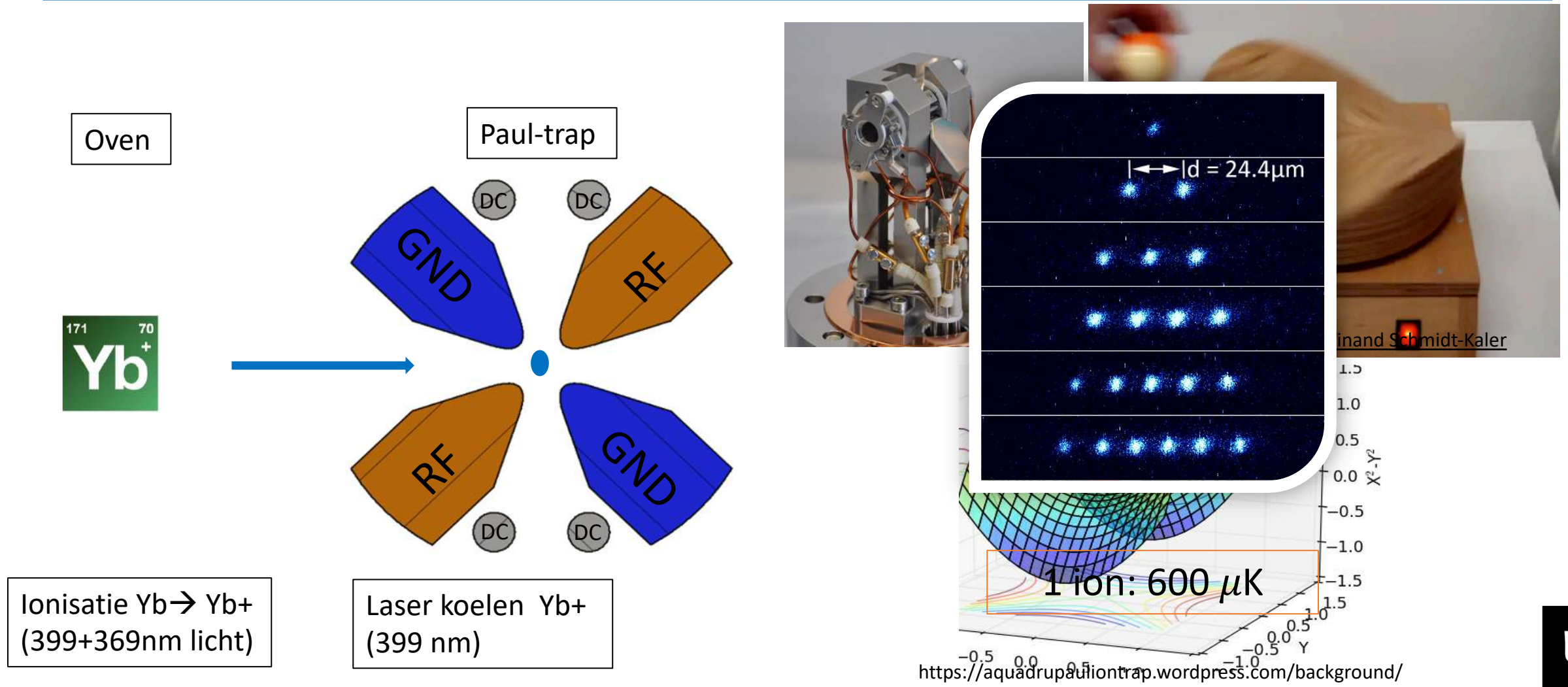
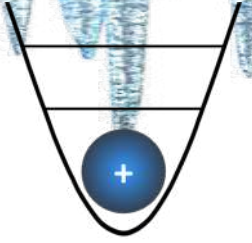

Optisch val &
verdamplingskoeling

2-10 μK
10 000 tot 100 000
atomen

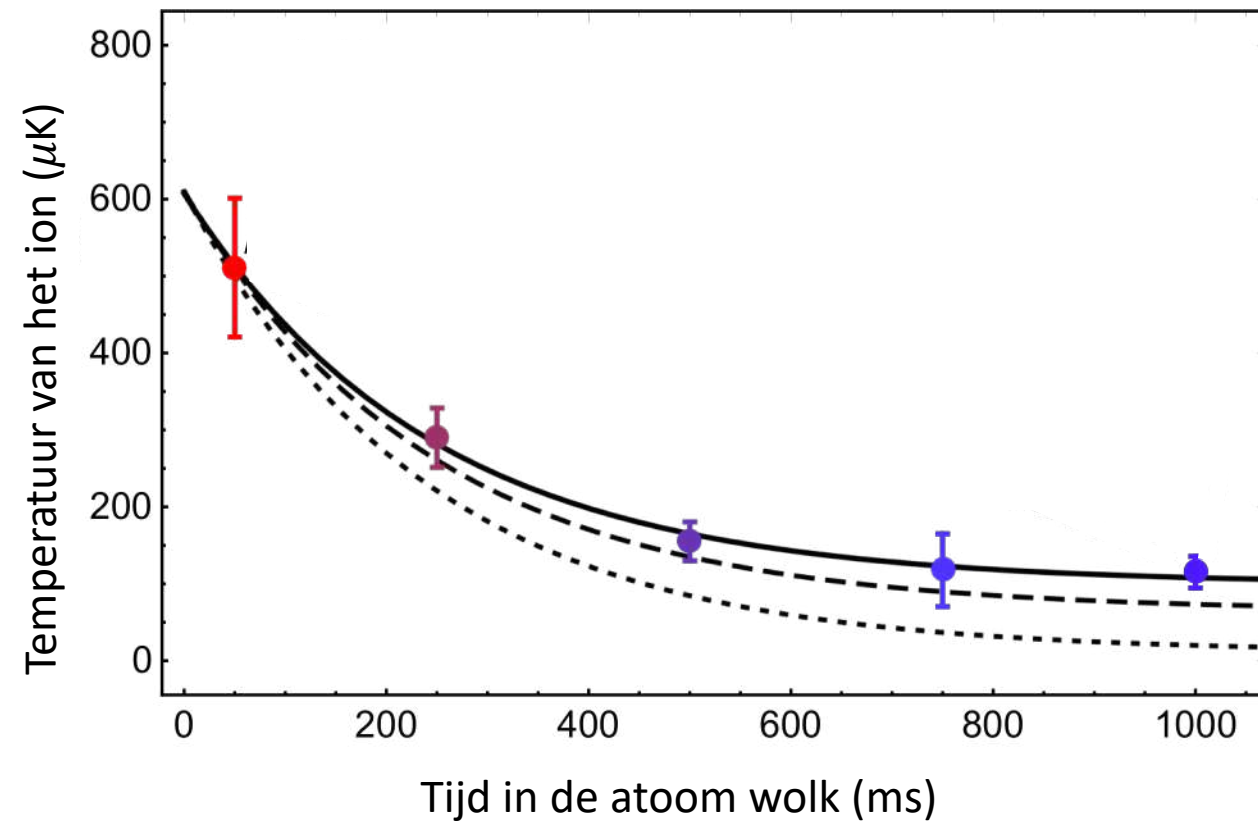
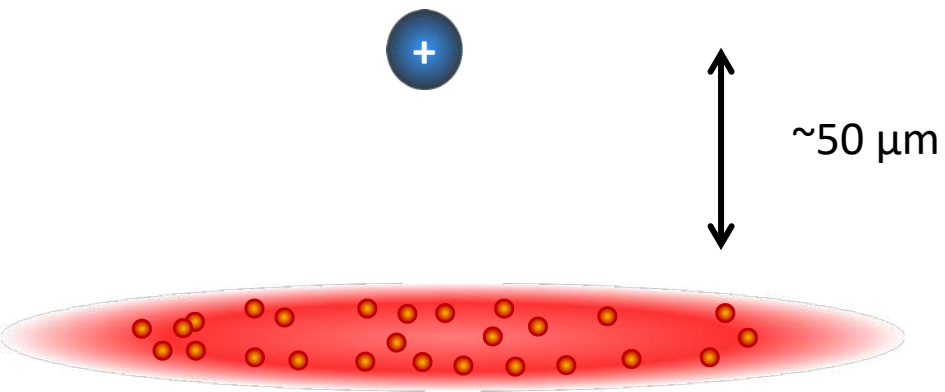
Het ion maken, koelen en vangen

Uiteindelijk: Ion koelen met de atomen

100 000 atomen @ $10\ \mu\text{K}$
1 ion @ $600\ \mu\text{K}$

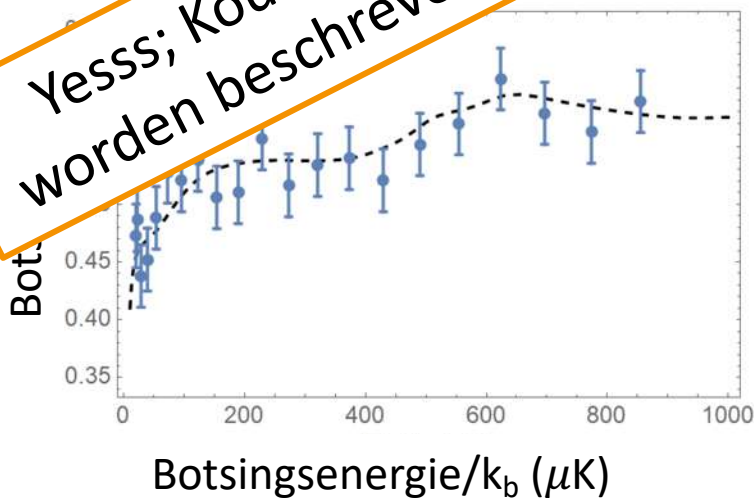
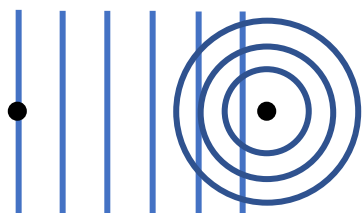
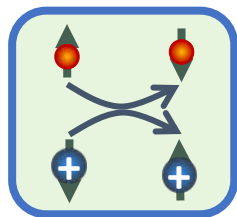

Resultaat

Eerste keer dat een atoom-ion systeem zo koud is!

Maar zijn we quantum?

→ Klassiek: botsingskans veranderd niet met botsingsenergie

Yesss; Koud genoeg! → botsingen moeten worden beschreven met quantum mechanica!

arXiv.org > quant-ph > arXiv:1907.10926
Quantum Physics
Buffer gas cooling of a trapped ion to the quantum regime
T. Feldker, H. Furst, H. Hirzler, N. V. Ewald, M. Mazzanti, D. Wiater, M. Tomza, R. Gerritsma
(Submitted on 25 Jul 2019)

Great advances in precision quantum measurement have been achieved with trapped ions and atomic gases at the lowest possible temperatures. These successes have inspired ideas to merge the two systems. In this way one can study the unique properties of ionic impurities inside a quantum fluid or explore the trapped ion quantum regime. Remarkably, in spite of its importance, classical collision theory. We report a collision energy of 1.15(0.23) times the behavior in the atom-ion collisions. Our results open up numerous possibilities, in analogy to neutral systems.

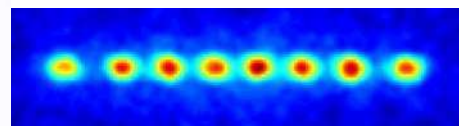
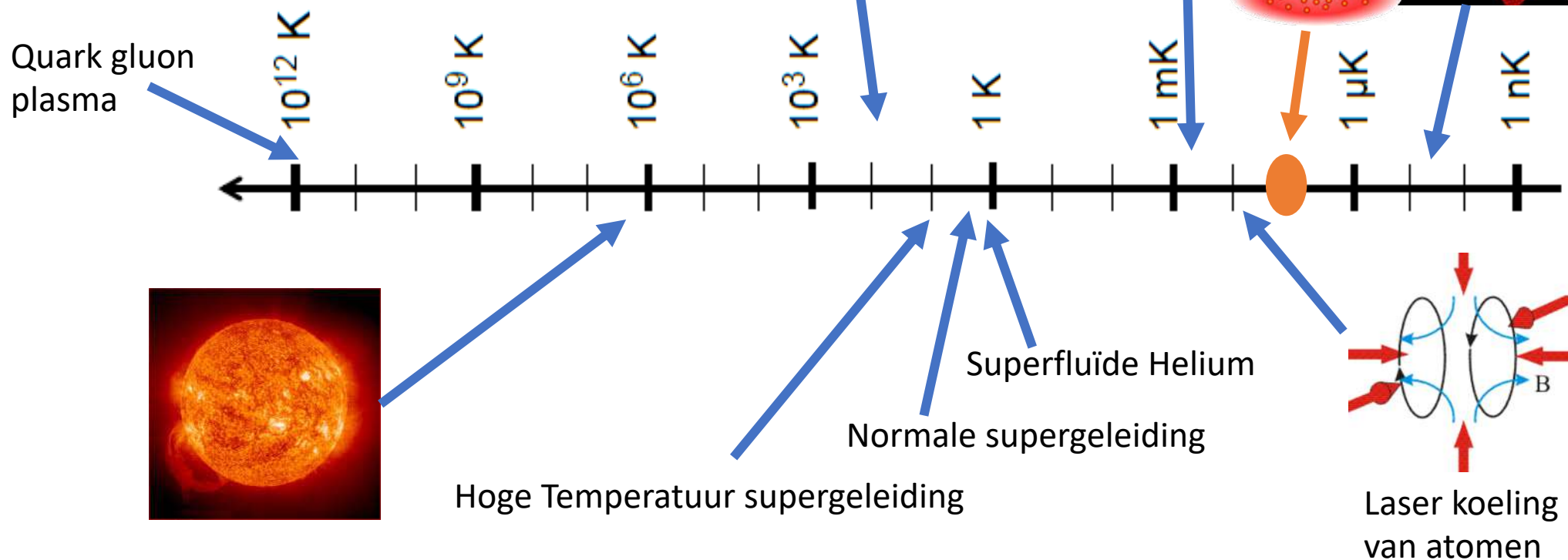
→ Geaccepteerd in Nature Physics

Theory by: D. Wiater & M. Tomza

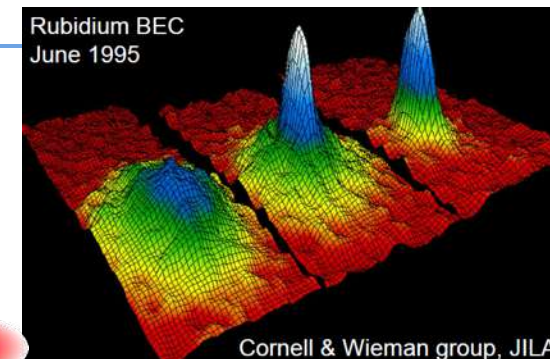
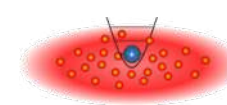

Perspectief

De kern van de zon $\sim 15 \cdot 10^6$ K
Kamer temperatuur ~ 298 K
Ons quantum system $\sim 98 \cdot 10^{-6}$ K

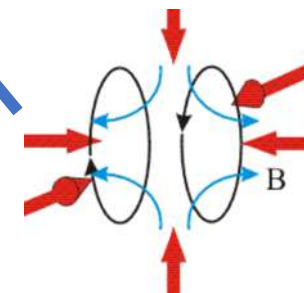
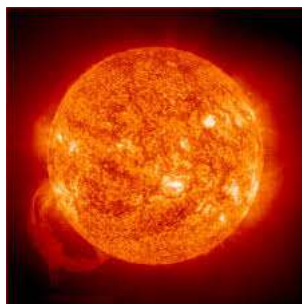
Koude ionen

Rubidium BEC
June 1995

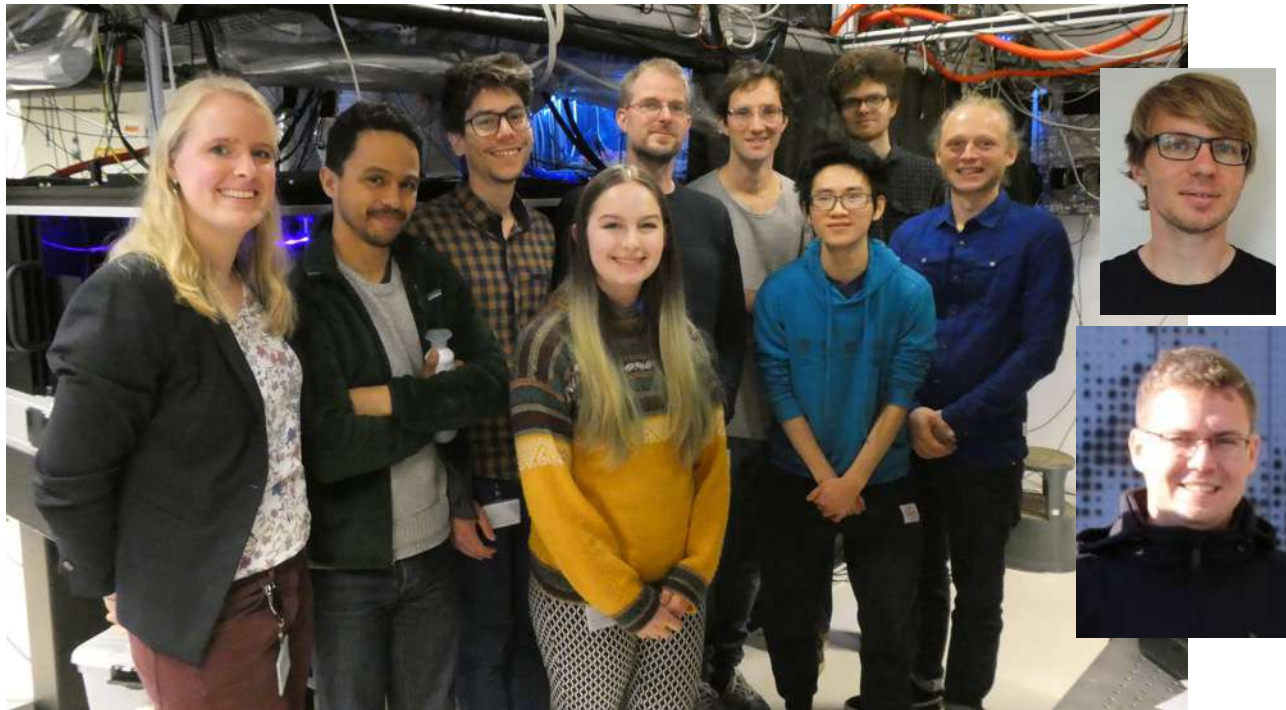
Cornell & Wieman group, JILA

BEC

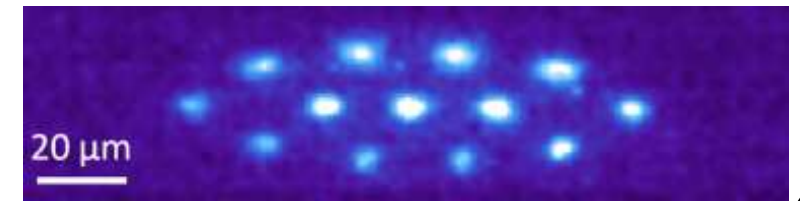
Groep: Hybrid Atom-Ion Quantum Systems

www.hyqs.nl

2de experiment: 2D ion kristal

Doel: quantum berekeningen / simulatie

Mede mogelijk gemaakt door:

- ERC grant
- Vidi grant

Netherlands Organisation for Scientific Research

Rianne S. Lous, Juan Arias Espinoza, [Matteo Mazzanti](#), Eleanor Trimby, **Rene Gerritsma**, [Henrik Hirzler](#), Laurens de Haan, Shen Li, [Norman Ewald](#),
Oudleden: [Thomas Feldker](#), [Henning Fürst](#)

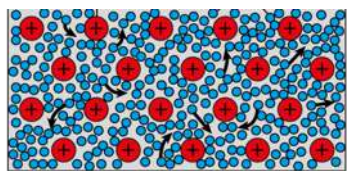
UNIVERSITY OF AMSTERDAM

Research Center for Quantum Software

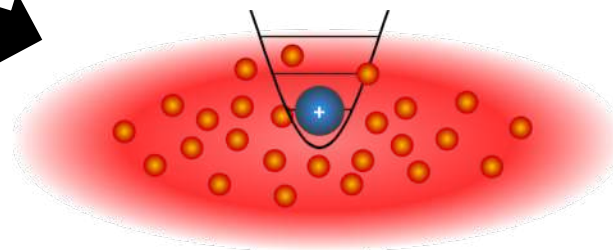
Samenvatting

Waarom?

Moeilijk te onderzoeken
systeem

Quantum
simulatie

Meetbaar system in ons lab

Wat?
Koud genoeg om
quantum effect te
zien in de botsingen!

Hoe?

